

TIEKĖJŲ ETIKOS KODEKSAS

2022 m. gruodžio 28 d.

Versija:
v1

VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ
TARNYBA

Turinys:

Šiuo kodeksu siekiama skatinti tiekėjus skirti didesnę dėmesį darniam vystymuisi, įmonės socialinės atsakomybės įgyvendinimui, verslo etikai ir skaidriai konkurencijai dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose.

01

01 Kodekso tikslas ir taikymo apimtis

Šio kodekso nuostatos apibrėžia pirkimo vykdytojo lūkesčius, susijusius su pagrindinėmis atsakingo ir darnaus pirkimo sritimis. Kodekso rekomendacijos taikomos tiekėjams.

02

02 Socialinė atsakomybė

Tiekėjai supažindinami su jiems keliamais lūkesčiais įmonių socialinės atsakomybės srityje.

03

03 Aplinkos apsauga

Tiekėjo priimami sprendimai turėtų užtikrinti kuo mažesnę neigiamą poveikį aplinkai, didesnę gamtos išteklių tausojimą ir prisidėti prie energijos vartojimo efektyvumo.

04

04 Verslo etika

Tiekėjas siekia palaikyti skaidrius, darnius ir bendradarbiavimu paremtus verslo santykius.

05

05 Tiekėjų etikos kodekso laikymasis

Pirkimo vykdytojas gali tikrinti, kaip tiekėjas laikosi Kodekso reikalavimų.

01 Kodekso tikslas ir taikymo apimtis

Tikslas

Tiekėjų etikos kodeksas (toliau – **Kodeksas**) atspindi pirkimo vykdytojo siekį stiprinti bendradarbiavimą su tiekėjais, apimantį pagarbos žmogaus teisėms, verslo etikos principų laikymąsi, bei supažindinti tiekėjus su jiems keliamais lūkesčiais socialinės ir aplinkosaugos atsakomybių srityse. Kodekso tikslas – nustatyti reikalavimus, kuriais tiekėjams rekomenduotina vadovautis. Į Kodeksą įtrauktos rekomendacijos susijusios su žmogaus ir darbuotojo teisėmis, aplinkos apsauga ir sąžininga verslo praktika.

Kodeksas remiasi [Jungtinių Tautų pasauliniu susitarimu](#) (angl. *United Nations Global Compact*) nustatytais principais, [Paryžiaus susitarimu](#) (angl. *Paris Agreement*), Tarptautinės darbo organizacijos (angl. *International Labour Organization*) [konvencijomis](#), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos [gairėmis](#), [darnaus vystymosi tikslais](#) (angl. *Sustainable Development Goals*) ir [Visuotine žmogaus teisių deklaracija](#) (angl. *The Universal Declaration of Human Rights*).

Taikymo apimtis

Kodekso rekomendacijos taikomos ir galioja visiems tiekėjams, kurie pirkimo vykdytojui teikia paslaugas, tiekia prekes ir atlieka darbus. Kodekse sąvoka „**tiekėjas**“ apima tiekėjo darbuotojus bei ekspertus, konsultantus ir kitus asmenis, kurie su tiekėjui dirba kitu, nei darbo santykių, pagrindu. Kitos Kodekse vartojamos sąvokos atitinka Viešųjų pirkimų įstatyme¹ ir Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatyme² vartojamas sąvokas.

Tiekėjui rekomenduojama su Kodeksu supažindinti savo subtieką (-us), kuris (-ie) yra pasitelkiamas (-i) sutarčių, sudarytų su pirkimo vykdytoju, įgyvendinimui.

Lūkesčiai

Pirkimo vykdytojas siekia dirbti su tiekėjais, kurie atsakingai elgiasi ekonominiu, socialiniu ir aplinkosauginiu požiūriu. Tiekėjas skatinamas plėtoti ir tobulinti atsakingo verslo praktikas laikantis šio Kodekso rekomendacijų.

¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas

² Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymas

02 Socialinė atsakomybė

Pirkimo vykdytojas tikisi, kad tiekėjas ypatingą dėmesį skiria etikai ir profesionalumui darbe, profesinius santykius grindžia tolerancijos ir abipusės pagarbos principais, kartu kelia aukščiausius veiklos profesionalumo reikalavimus, gerbia žmogaus teises ir sudaro saugias bei sveikas darbo sąlygas. Tiekėjas savo veiklą vykdydys laikydamasis galiojančių teisės aktų reikalavimų ir tarptautinių susitarimų, nurodytų Kodekso skiltyje „[Taikymo apimtis](#)“, su visais savo darbuotojais elgsis sąžiningai, pagarbiai, nepažeis jų orumo. Taip pat **tiekėjas siekia**:

1. darbuotojams suteikti lygias galimybes ir užtikrinti vienodą požiūrį profesinėje srityje, nepaisant lyties, amžiaus, šeiminių ar socialinės padėties, tautybės, rasės, seksualinės orientacijos, negalios, nėštumo ar motinystės, politinių ar religinių įsitikinimų arba kitų panašių požymių, kurie nėra grindžiami su darbu susijusiais reikalavimais;
2. nenaudoti privalomojo arba priverstinio darbo;
3. gerbti kiekvieno asmens orumą, privatumą ir teises;
4. uždrausti tiesioginį ir netiesioginį, fizinį arba žodinį priekabiavimą, diskriminaciją, psichologinį smurtą ar kitą išnaudojantį elgesį darbe;
5. santykius su savo darbuotojais grįsti profesionalumu, savitarpio pagalbos principais ir aukščiausiais etikos standartais;

„Tiekėjas darbuotojams siekia suteikti lygias galimybes ir užtikrinti vienodą požiūrį profesinėje srityje“

6. darbuotojams pateikti rašytines darbo sutartis, kuriose darbuotojams yra aiškiai ir suprantamai išdėstytos pagrindinės darbo sąlygos;
7. užtikrinti darbuotojams teisingą atlygį, papildomas naudas bei deramą darbo laiko režimą, kurie atitiktų arba viršytų teisės aktais dėl darbo valandų, minimalaus darbo užmokesčio, viršvalandžių, pakankamų pertraukų ir poilsio laiko, laikinojo nedarbingumo, atostogų ir kt., nustatytus reikalavimus;
8. pripažinti darbuotojų teisę laisvai jungtis į organizacijas ar profesines sąjungas bei vesti kolektyvines derybas nesibaiminant susilaukti neigiamų atsakomųjų veiksmų;
9. tiesiogiai ar netiesiogiai, neįdarbinti vaikų ir nesinaudoti vaikų, kurių amžius mažesnis nei numatyta [Tarptautinės darbo organizacijos konvencijoje Nr. 138 dėl minimalaus įdarbinimo amžiaus](#) (jaunesni nei 15 metų) bei taikomuose teisės aktuose, darbu;
10. savo veikloje drausti fizinės bausmės ir priverstinį darbą, kaip tai numatyta [Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 29 protokole](#), įskaitant šiuolaikinę

vergovę ir prekybą žmonėmis, taip pat priverstinį darbą už skolas ir kitas priverstinio darbo formas;

11. užtikrinti saugias ir sveikatai tinkamas darbo sąlygas, aprūpinti savo darbuotojus reikalingomis darbo priemonėmis. Laikytis visų teisės aktuose nustatytų darbo saugos reikalavimų bei vertinti darbuotojų profesinę sveikatą ir saugą visose vykdomose veiklose. Imtis tinkamų veiksmų, siekiant užkirsti kelią profesinėms ligoms ir su darbu susijusiems nelaimingiems atsitikimams;
12. suteikti lygias mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybes savo darbuotojams, nepriklausomai nuo užimamų pareigų, lyties, amžiaus, šeiminės ar socialinės padėties, tautybės, rasės, seksualinės orientacijos, nėštumo ar motinystės, politinių ar religinių įsitikinimų, negalios ir (arba) kitų savybių;
13. diegti priemones, užtikrinančias darbuotojams galimybę anonimiškai pateikti nusiskundimus apie darbo drausmės pažeidimus, nesaugias darbo sąlygas, diskriminaciją ir kitus pažeidimus;
14. apsaugoti apie incidentus pranešusius ar liudijančius darbuotojus bei jų atstovus nuo priešiško elgesio, keršto ir kitų neigiamų pasekmių;

„siekti laikytis visų teisės aktuose nustatytų darbo saugos reikalavimų bei vertinti darbuotojų profesinę sveikatą ir saugą visose savo vykdomose veiklose“

15. imtis tinkamų atsargumo priemonių savo darbuotojų, lankytojų ir visuomenės narių, kuriems tiekėjo veikla gali turėti įtakos, sveikatos, saugos ir gerovės atžvilgiu. Užtikrinti saugią bei higienišką darbo aplinką;
16. visuomet gerbti savo darbuotojų, klientų ir kitų suinteresuotųjų šalių teisę į privatumą renkant asmens duomenis arba diegiant darbuotojų stebėjimo priemones;
17. saugoti ir imtis atitinkamų veiksmų, kai pirkimo vykdytojas tiekėjui perduoda asmens duomenis ir kitą informaciją apie asmenis, kad perduoti duomenys būtų apsaugoti nuo neteisėto panaudojimo, atlikti (arba būti atlikus) savo informacinių sistemų saugos atitikties ir rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos informacijos saugai, vertinimą;
18. įgyvendinti technines ir organizacines priemones pagal [Bendrojo duomenų apsaugos reglamento \(\(ES\) 2016/679\)](#) 32 straipsnį;
19. tvarkyti asmens duomenis, laikantis [Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo](#) ir [Bendrojo duomenų apsaugos reglamento \(ES\) 2016/679\)](#) reikalavimų.

03 Aplinkos apsauga

Pirkimo vykdytojas įsigydamas prekes, paslaugas ir (ar) darbus siekia, kad būtų daroma kuo mažesnė neigiama įtaka klimato kaitai, aplinkos taršai, atliekų susidarymui, gamtos išteklių naudojimui, ekosistemų ir jų paslaugų būklei ir (ar) kitam neigiamam poveikiui aplinkai, todėl pirkimo vykdytojas tikisi, jog tiekėjas savo veiklą vykdys aplinkai atsakingu ir veiksmingu būdu. Tiekėjas raginamas nustatyti ir įgyvendinti procedūras, kuriomis būtų mažinamas bet koks neigiamas jo veiklos poveikis aplinkai ir nuolat tobulėti šioje srityje.

Konkrečiai su tiekėju sudarytai pirkimo sutarčiai, pagal kurią reikalaujama laikytis aukštesnių nei toliau išdėstytos rekomendacijos, taikomi minėti aukštesni reikalavimai. Tvari veikla mažesnėse įmonėse gali būti įgyvendinama itin efektyviai, bet mažiau formaliai, todėl rekomendacijos susijusios su **aplinkos apsauga tiekėjo atžvilgiu skirstomos į dvi kategorijas:**

- I. **Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių** kategorijai priskiriamos įmonės, kuriose:
 - dirba mažiau nei 250 darbuotojų ir
 - metinės pajamos neviršija 50 milijonų eurų **arba** įmonės balanse nurodyto turto vertė neviršija 43 milijonų eurų³.
- II. **Didelės įmonės kategorijai** priskiriamos įmonės, kurios nepatenka į labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių kategoriją.

³ Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymo 3 straipsnis.

Rekomendacijos tiekėjui	Labai maža/maža/vidutinė įmonė	Didelė įmonė
Aplinkos apsaugos vadybos sistema		
<p>20. įsidiesti ir savo veikloje taikyti aplinkos apsaugos vadybos sistemos reikalavimus pagal Tarptautinės standartizacijos organizacijos (angl. <i>International Organization for Standardization</i>) standartą LST EN ISO 14001 arba Europos Sąjungos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemą (angl. <i>Eco-Management and Audit Scheme</i>) EMAS arba kitus aplinkos apsaugos vadybos standartus, pagrįstus atitinkamais Europos arba tarptautiniais standartais, kuriuos yra patvirtinusios sertifikavimo įstaigos, atitinkančios Europos Sąjungos teisės aktus arba atitinkamus Europos ar tarptautinius sertifikavimo standartus;</p>		☒
<p>21. pasitvirtinti savo veikloje ir pirkimo sutarties vykdymo metu taikomas neformalias⁴ aplinkos apsaugos vadybos priemonės (pavyzdžiui, bet kokių kenksmingų atliekų ir pavojingų cheminių medžiagų nuotėkio, galinčio pakenkti aplinkai, prevencija, efektyvus elektros energijos ir vandens naudojimas, atliekų mažinimas ir jų surinkimas ir pan.) pagal aplinkos apsaugos lygį, kuris atitiktų EMAS arba ISO 14001, ar kito lygiavėčio standarto reikalavimus arba turėti veiksmingą aplinkos apsaugos politiką, padedančią valdyti aplinkosaugos problemas ir mažinti neigiamą poveikį aplinkai;</p>	☒	

⁴ Tiekėjo parengtos aplinkos apsaugos vadybos užtikrinimo priemonės, kurios nebūtinai yra vertintos ar audituotos nepriklausomų įstaigų.

Aplinkos apsauga		
22.savo veiklą vykdyti pagal visus veikalai taikomus aplinkos apsaugos reikalavimus, kurie nustatyti galiojančiuose teisės aktuose, reglamentuose, aplinkosaugos leidimuose ir standartuose;	✓	✓
23.imtis iniciatyvos diegti ir naudoti aplinkai nekenksmingas technologijas, medžiagas, mažinti neigiamą savo vykdomos veiklos poveikį aplinkai ir vykdyti atsakingą veiklos praktiką;	✓	✓
24.siekti atsakingo, aplinką tausojančio žaliavų tiekimo ir (ar) į savo pirkimo procesus įtraukti aplinkosaugos kriterijus;		✓
25.teikti pirmenybę energijai, kuri pagaminama iš atsinaujinančių energijos šaltinių;	✓	✓
26.matuoti CO ₂ emisiją, nustatinėti ir kontroliuoti išmetamo CO ₂ kiekį, taip pat atlikti CO ₂ pėdsako matavimus tiekėjo gaminamuose produktuose (jeigu juos pats gamina);		✓
Atliekų tvarkymas		
27.savo veikloje mažinti susidarančių atliekų kiekius;	✓	✓
28.užtikrinti tinkamą atliekų tvarkymą, įskaitant ir gaminių pakuočių rūšiavimą ir (ar) antrinį jų perdirbimą, bendradarbiauti su įgaliotais atliekų tvarkytojais, siekiant kiek įmanoma labiau sumažinti neigiamo atliekų poveikio aplinkai riziką;	✓	✓
29.savo veikloje naudojamas chemines medžiagas (jeigu jos naudojamos) tvarkyti bei naikinti saugiu ir tinkamu būdu, užtikrinant, kad neigiamas poveikis aplinkai būtų kuo mažesnis;	✓	✓
30.pirkimo vykdytojui paprašius, priimti atgal nebetinkamus eksploatuoti produktus tam, kad jie būtų tinkamai sutvarkyti, pakartotinai panaudoti arba perdirbti;	✓	✓

Transportavimas

31. pristatant prekes ir (ar) teikiant paslaugas pirkimo vykdytojui, pirmenybę teikti netaršioms ir/arba mažiau aplinką teršiančioms transporto priemonėms;

Stebėseną

32. nusistatyti atsakingo verslo ir darnaus vystymosi tikslus bei priemones šiems tikslams pasiekti atitinkamos politikos, strategijos, deklaracijos ar kito įpareigojančio dokumento forma;

33. atlikti savo vykdomos veiklos neigiamo poveikio aplinkai rizikos vertinimą ir stengtis jį sumažinti;

34. atlikti (arba būti atlikus) savo veiklos rodiklių, susijusių su aplinką tausojančia veikla, vertinimą ir atskleidimą pagal [Europos Sąjungos reglamento dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo \(2020/852\)](#) reikalavimus.

04 Verslo etika

Pirkimo vykdytojas savo veiklą vykdo sąžiningai, etiškai, laikydamasis galiojančių teisės aktų reikalavimų, todėl to paties tikisi ir iš tiekėjo. **Tiekėjui rekomenduojama:**

35. savo veiklą vykdyti laikantis sąžiningos konkurencijos principų;
36. konkuruoti, laikantis visų galiojančių antimonopolinių ir [konkurencijos](#) įstatymų bei kitų teisės aktų ir reglamentų, taikyti standartus bei procedūras, kuriais užtikrinama, kad tiekėjo darbuotojai nedalyvautų antikongrenciniuose veiksmuose;
37. nedalyvauti jokios formos neteisėtuose viešųjų pirkimų dalyvių susitarimuose ar kituose mechanizmuose, kurie pirkimuose apriboja sąžiningą konkurenciją, nesudarinti jokios formos kartelinių susitarimų su konkurentais, *pavyzdžiui, dėl rinkų arba klientų pasidalijimo ar priskyrimo, arba susitarimų dėl kainų ir pan.*;
38. tvarkyti apskaitą laikantis teisės aktų reikalavimų ir reguliariai teikti veiklos ataskaitas;

„Tiekėjas siekia nedalyvauti jokios formos neteisėtuose viešųjų pirkimų dalyvių susitarimuose ar kituose mechanizmuose, kurie pirkimuose apriboja sąžiningą konkurenciją“

39. įvairiomis priemonėmis mažinti priklausomybę nuo gamintojų ir tiekėjų, kurie nėra įsteigti ar registruoti Europos Sąjungos valstybėje narėje, Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės ir (arba) Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybėse narėse;
40. vadovaujantis [Jungtinių Tautų pasaulinio susitarimo](#) 10 principu⁵, kovoti prieš visas korupcijos formas (tarp jų ir papirkinėjimą bei kyšininkavimą);
41. įgyvendinti korupcijos prevencijos politiką, visiškai netoleruoti nesąžiningos veiklos. Taikyti tokius standartus ir procedūras, kuriais būtų užtikrinama, kad tiekėjo darbuotojai ir jo vardu veikiančios trečiosios šalys nesiūlytų, nežadėtų, neduotų, neimtų kyšių ir neatliktų arba nepriimtų netinkamų mokėjimų (*pavyzdžiui, kyšių už paslaugas arba dėkingumo mokesčių*), siekiant įgyti naują verslą, išlaikyti esamą verslą arba užsitikrinti kokį nors kitą netinkamą pranašumą;

⁵ [Principle 10](#): Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.

42. įgyvendinti korupcijos prevencijos iniciatyvas, skirtas valdyti rizikas, susijusias su korupcija, identifikuoti korupcijos apraiškas bei įtraukti į šias iniciatyvas savo darbuotojus;

„įgyvendinti korupcijos prevencijos politiką, visiškai netoleruoti nesąžiningos veiklos“

43. vengti bet kokių interesų konfliktų ir nedalyvauti įstatymais draudžiamoje veikloje;
44. pirkimo vykdytojo darbuotojams neteikti dovanų⁶ arba nerodyti svetingumo⁷ tokiomis aplinkybėmis, kuriomis šios dovanos arba svetingumas gali turėti įtakos su tiekėju susijusiam darbuotojo sprendimui arba, kuriomis gali atrodyti, kad šios dovanos arba svetingumas turi tokią įtaką;
45. teikti dovanas ar rodyti svetingumo gestus versle, kurie atitinka galiojančius įstatymus ir reglamentus, jei jie yra susiję su teisėtais verslo tikslais;
46. nei tiesiogiai, nei netiesiogiai būti susijusiam su bet kokia pinigų plovimo forma. Imtis visų tinkamų priemonių, kad užkirsti kelią ir nustatyti neteisėtus mokėjimus bei užkirsti kelią iš pinigų plovimo veiklos gautų pinigų naudojimui finansiniuose sandoriuose;
47. taikyti pažangias verslo praktikas vykdant pirkimo sutartis, sudarytas su pirkimo vykdytoju;
48. skatinti novatorišką požiūrį ir esant galimybei investuoti į savo darbuotojų kompetencijų ugdymą, mokslinius tyrimus ir plėtros projektus, naujas technologijas ir pažangias priemones, jas atsakingai diegti.

05 Tiekėjų etikos kodekso laikymasis

Pirkimo vykdytojas tikisi, kad tiekėjas stebės ir užtikrins šio Kodekso rekomendacijų laikymąsi bei saugos patikimą dokumentaciją ir įrašus kaip jis laikosi šio Kodekso rekomendacijų.

Atsižvelgiant į tai, kad pirkimo vykdytojas pirkimo sutartyje, sudarytoje su tiekėju, gali nustatyti, jog keletas ar visos Kodekso nuostatos yra privalomai taikomos, tokiu atveju, tiekėjas turi pareigą jų laikytis, o pirkimo vykdytojas – tikrinti kaip tiekėjas jų laikosi. Kai

⁶ Dovana – tai bet koks piniginis ar kitoks užmokestis, atsilyginimas, atsidėjimas, dovana ar koks nors pranašumas, siūlomas, žadamas, duodamas arba gaunamas be jokio tiesioginio ar netiesioginio atlygio.

⁷ Svetingumas – tai visų formų socialinės paslaugos, dalykinės paslaugos, pramogos, kelionės, apgyvendinimas ar kvietimai į sporto arba kultūrinius renginius ir pan.

pirkimo sutartyje, sudarytoje su tiekėju, yra nustatytas privalomas Kodekso ar atskirų jo punktų laikymasis, **tiekėjas sutinka**:

1. pranešti apie nustatytus arba įtariamus Kodekso reikalavimų pažeidimus pirkimo vykdytojui. Netoleruoti jokių neigiamas pasekmes sukeliančių veiksmų prieš apie pažeidimus pranešančius darbuotojus (*pavyzdžiui, tuo atveju, jei pranešimas buvo pateiktas vadovaujantis gera valia, jis neturi būti panaudotas prieš tiekėją ar jo darbuotojus. Jei tiekėjo darbuotojai patys pastebėtų kokią nors veiklą, kuri reikštų, jog pažeidžiami Kodekso reikalavimai, apie tai turi būti pranešta pirkimo vykdytojui el. paštu. Pirkimo vykdytojas turi nurodyti konkretų el. paštą ar kitą platformą, kuria naudojantis tiekėjas ar jo darbuotojai gali informuoti pirkimo vykdytoją*);
2. leisti pirkimo vykdytojui tikrinti ir (ar) pirkimo vykdytojui paprašius pateikti informaciją, leidžiančią įsitikinti, ar tiekėjas tinkamai laikosi privalomų Kodekso reikalavimų, *pavyzdžiui, gavus išankstinį tiekėjo sutikimą tiekėjo patalpose arba veiklos vykdymo vietose ir (arba) pirkimo vykdytojo patalpose arba veiklos vykdymo vietose atlikti patikrinimus (auditus), kuriuos atliktų pirkimo vykdytojo darbuotojai arba pirkimo vykdytojo paskirta nepriklausoma, kvalifikuota trečioji šalis. Pirkimo vykdytojas su tiekėju suderina patikrinimo apimtį, laikotarpį bei reikalingus pateikti duomenis, paaiškinimus. Jeigu tiekėjas atsisako pateikti pirkimo vykdytojo prašomą informaciją ar leisti apsilankyti tiekėjo patalpose, tai yra prilyginama Kodekso pažeidimui.*

Dokumento versijos

Versija	Data	Pastabos, papildoma informacija
1.	2022-12-28	Šis dokumentas

Naujausios versijos ieškokite [VPT svetainėje](#)